

DISQVISITIO HISTORICO-
MORALIS,

De

JURE PHA-
RAONUM IN
ISRAELITAS,

Quam

Approbante Ampliss. Collegio Philosoph.
Aboënsi,

Sub Moderamine

ISAACI BÖCKRUNDI
Haft. L. L. Orient. jam vero S. S.
Th. Prof. Publ. & Ord.

Pro GRADU MAGISTERII
obtinendo ,

Ad publicum eruditorum examen, Bo-
no cum Deo , modeste defert ,
Aboë in Aud. Maximo , die VII.
. Junii . An. MDCCXXXV.

ARVIDUS PAULINUS ,

Tavastia-Fennus.

A B O Æ ,

Ex. Joh. Kiämpe, Reg. Ac. Typ.

CONSPECTUS.

CAPUT PRIUS,

De Jure servitutem imponendi.

§. I. De variis adquirendi imperii modis agit.

§. II. Conditionem vi subactorum fieri posse duriorem probat.

§. III. Nullum tamen adquisitionis ritulum principij jus parere inhumaniter tractandi sibi subjectos, monstrat.

§. IV. Rationem accessionis Israelitarum in Ægyptum edifferit.

§. V. Quomodo illuc se gererint, ostendit.

§. VI. De Pharaonum exercita in eos inhumanitate commemorat.

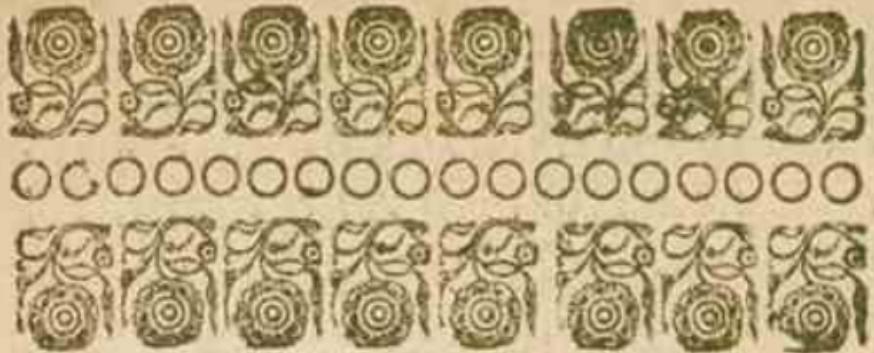
CAPUT POSTERIUS.

De Jure prohibendi emigrationem.

§. I. Quibus jus emigrandi competat, quibus non item, indicat.

§. II. Rationem emigrationis Israelitarum exhibet.

§. III. Quid de conatu Pharaonis retinendi & persequendi eos, sentiendum, examinat.

Deo Duce.

CAPUT PRIUS,

De Jure servitutem imponendi.

§. I.

PRiusquam ad propiorem suscep-
tæ materiæ tractationem ac-
cesserimus, necessum forte
erit, in antecessum aliquid
indicare de variis modis, quibus im-
perium in civitate summum adqviri
solet. Adqviritur nimirum hoc vel
per modum ordinarium, vel extraordina-
rium. Uterque modus voluntatem
parentium atque consensum suppo-
nere debet, hoc tamen cum discri-
mine, quod ille ultroneo civium suf-
fragio elici solet, hic autem vi fit vi-
ctoris, scilicet per bellum seu vim
iustam, ut tacite tantummodo con-

A

lēna

sensisse intelligantur. Hinc regnum, quod a populo modo ultroneo imperanti confertur, est vel *electivum*, vel *successivum*. In illo populus de successione constituenda libertatem sibi servat: in hoc ejus dispositionem principi tradit. Circa utrumque rursus modum, nullum dubium est, quin consensio populi, sive tacita, sive expressa, maxime desideretur; quæ uti sit ex arbitrio populi, ita princeps invito illo regnum quocunque pacto ab alienare nequit; multo minus id juris sibi arrogare habet, ut accepto imperio, jure cogere omnes ad omnia possit, quæ ipse vult, ceu sentit Hobbesius. Tantum enim licentia in ipsum non est collatum a populo in delatione imperii, sed quantum ad civitatis finem obtinendum facit, qui est ejus salus. Ad illa autem, inquit Celeb. Puffendorf. cogere cives, quæ saluti civitatis repugnant, aut legibus naturalibus adversantur, ne velle quidem debet, & si tale quid conatus fuerit, sine dubio potestatis sua limites transgreditur.

(1) Et licet post semel factam submis-
sionem cives non magis sui juris sint,
sed jam arbitrio imperantis obno-
xii: inde tamen non sequitur hos
ad ea , qvæ civitati haud expediunt,
aut qvæ nocitura sunt, juste cogi.
Neqve unquam ad sui oppressio-
nem, sed potius ad defensionem , ci-
vies solio admovent regem. Illa tan-
dem regna , qvæ ex testamento , aut
ex pacto per matrimonii vinculum
inito , habentur , indolet antiqvæ
adquisitionis obtinent, nisi salus at-
qve genius civium aliquid ibi immu-
tandum suadeant. Ceterum in re-
gno, qvod vi justa occupatur, hoc di-
scriminis est, qvod ei stabiliendo,
non æqve ac in aliis imperii adqvi-
rendi modis, expresso devictorum
consensu semper opus est, sed sufficit
iis qvandoqve tacita submissione vo-
luntatem victoris pro ratione æsti-
mandam esse, adeoqve ut bello sub-
igi, ita cogi etiam vi ad imperi-
um ejus agnoscendum, possunt. Per-

inde itaque fere videtur, consenserint
expressè nec ne, cum submissionem
detrectare nequeant; ubi in id poti-
us, quam ut trucidarentur, aut do-
mo, finibusque pellerentur, tacite
consensisse censentur. Interim ta-
men heic observandum est, tum de-
rum optime consuli posse partibus
principis, de regno suo in posterum
confirmando, si consensus populi ad
hoc accesserit. Hinc scite Pufendorf,
qværit: quomodo fides & obsequium ei
debebitur, qvi illud non est stipulatus?

(b) De fide enim subditorum certus
sit princeps, necesse est, ut deinde
securus imperio, sine metu seditio-
num ac factionum, frui queat.

§. II.

Hoc denique modo, justus quilibet
victor, cui æqua bellandi caussa e-
rat, jure belli & gentium constitue-
re sibi potest regnum legitimum, ut
in patrimonio ipsi servire queat, i-
deoqve hoc ipso tantam in id accipit
po-

(b) *de b. N. & G. L. VII. C. VII. §. 3.*

potestatem, quantam ipse in alias res
 hereditate sibi comparatas possidet,
 ita ut jus habeat illud & ab alienan-
 di, & disponendi de eo, prout ipsi
 optime visum est. Hujus itaque oc-
 cupationis jure conditio quoque vi-
 subactorum fieri potest durior, ut
 servilibus ministeriis juste subiiciantur.
 Si enim aliis de caussis in gravem
 satis libertatis iacturam cives aliquan-
 do consentiunt, quod vel ipsorum Ä-
 gyptiorum exemplo constat, Gen. 47:
 25. immo ob atrociorum aliquam
 noxam pœnae loco imminui potest
 libertas: longe sane maiorem pote-
 statem in captos sibi adscribere po-
 test victor, exinde in primis, quod i-
 psis vitam condonaverit, quam juste
 belli jure eripere posset, ut non
 tantum eis in servitutem redactis,
 onera satis dura impune imponere,
 sed & citra injuriæ notam, posteros
 eorum in eandem vitæ sortem, ad-
 igere queat: maxime si victori ali-
 ter neque satisficeri, neque de securi-
 tate sufficienter caveri possit. Ne-

que conqueri poterit victus, quum
fervente hostilitate ipse deditio[n]em
fecerit, adeoque in victoris arbitri-
um, q[ui]d de ipso statuere velit, se
consensisse ostenderit: unde vel ser-
vire maluisse, q[ua]m perire, recte ju-
dicatur. H[oc] potestas hominis in ho-
minem, cœpit q[ui]dem primū conce-
di a gentibus loco beneficij, ut eos
q[ui] ex clade belli superstites in vi-
ctoris potestatem venissent, humani-
tatis caussa servarent: sed paulatim
deinde licentia illa multi etiam mo-
tiorum gentium abusi sunt, ut
miseri isti non modo publice
venerentur & emerentur more
pecudum, verum etiam fustibus ac
verberibus ad peragenda opera vires
eorum exsuperantia adigerentur: ut
apud piratas Turcicos hic mos adhuc
obtinet, in quo statu vita miseris il-
lis sape acerbior est, q[ua]m ipsamors.

§. III.

Hec igitur queritur, num q[uo]d nos per-
missimus potestati victoris constitu-

at lex naturæ. Licentiam qvidem
fere infinitam principi nasci ex bel-
li jure in victos, qvidam moralista-
rum statuunt, qvos inter Grotius
est, hunc in modum verba faciens:

*Nulla perpeccio est, qva non impune illis
imponatur, nulla a&gio, qva non qdovis
modo imperetur, aut extorqveatur, &c.*

(c) Huic nec Pufendorfius suffragari
dubitabat, cum ait: *Dum quis hostem
se se meum profitetur, licentiam concedit,
vix contra ipsum exserendi in infinitum,
aut quantum mibi videtur.* (d). Verum
qvanquam videri queat conveniens,
si victor perspectum habuerit, (eum
incertus adhuc esset belli exitus) ho-
stis animum adeo fuisse in se exacer-
batum, ut extra modum saevire in-
tenderit, modo victor evasisset; in-
de nec ipsi denegari posse, quin i-
dem versa vice in eum statuere lice-
at: sententia tamen ista nimis est ri-
gida, quam & auctor alibi mitigavit.

(e)

- (c) de I. B. & P. L. III. C. VII. §. 3.
(d) de I. N. & G. L. VIII. C. VI. §. 7.

(e) Etenim quæcunque demum causa, hostilitasne professa & perduellio, an aliud crimen, sive singulos, sive universos sub jugum mittat, imperioque duriori obnoxios reddat: nullus tamen adqvisitionis titulus principi parit jus inhumaniter tristandi sibi subjectos, quasi ob noxam ejusmodi antegressam dira feritate sevire, & immanni dominatu redactos jam in ditionem, pro libidine & præter modum affligere licet. Durante qvidem statu belli, licentia major in hostes locum habere potuit: at cessante hostilitate, obtentoque jam fine, quo victori de securitate est cautum, cessat etiam vis bellica, & status socialis rursus existit. Nec aliud puto jam discriminis esse inter victorem atque vicos, quam quod ille non natura, sed fortuna, his superior sit. Hoc posito, satis superque constat cuique rem curatius consideranti, facilitate atque clementia in vicos utendum

dum esse, dictane ratione: quod *ti-
bi non vis fieri, alteri ne feceris.* Vide-
licet lex naturæ de agnoscenda natu-
rali hominum æqualitate, distincte
iubet quemlibet a quovis ut æque
hominem tractari, pecudumque loco
haberi vetat, nedum licentiam illi
permittit crudeliter iis imperitandi,
qui potestati ejus se subjecere. Secus
si agat homo, omnem exuit humani-
tatem, & in bestiam degenerat. Ne-
que vero ideo imperantes, quod po-
tentia viribusque magis pollent, ab
hac lege sunt exempti: sed meminisse
debent, se humanæ societatis esse ca-
pita, adeoque in naturæ consortes
nihil adversus naturam socialem sibi
concessum. Unde adparet, non in-
finitam esse principis licentiam in
captos bello, aut deinde servos fa-
ctos, sed certis limitibus circum-
scriptam: ideoque quamlibet jure ci-
vili facere aliquid possit, quod pœ-
næ humanae non subiacet; tamen ju-
re divino ac naturæ, pietati & re-
gulis officiorum ejusmodi saevities pa-
lam repugnat.

§. IV.

Leviter itaque adumbrato jure, quod principi in subjectos, ex diversis adquirendi imperii modis, profluere potest, perduxit nos jam ordo instituti ad expendenda ea, quae ad causam Pharaonum spectant. ubi primum dispiciendum est, quid impulerit Patriarcham Jacobum cum familia sua in Aegyptum proficisci, & quia conditione illic sit exceptus. Qvod igitur ad intentionem Jacobi attinet, nunquam probari poterit, eo animo in Aegyptum descendisse, ut perpetuam illic familiæ suæ sedem tigeret, aut in eandem cum Aegyptiis gentem coalesceret, eademque prorsus ratione, atque ii, civis imperii esset, nedum ut se progeniemque suam in servitutem unquam addiceret. Absonum namque est statuere, hoc fecisse, quum nemo Ianus carissimam rem, libertatem, sine urgente necessitate projiciat, cuius indicia hic nulla sunt. Neque vero de perenni in Aegypto mansione cogitare potuit, cuius non tantum

cum progenitoribus clarissima data
erant promissa de speranda Canani-
tidis hæreditate, verum & ipse, po-
tissime quum iam ad migrationem
hanc Ægyptiacam se accingeret, il-
lustri oraculo confirmatus est, pro-
geniem suam Deo duce illinc suo
tempore reductum iri, Gen. 46: 4.
Et vix credidrim migraturum illuc
fuisse, nisi esset accitus. Et si vel
maxime fame foret compulsus de-
scendere, procul dubio avi exem-
plo constituisset temporaria defun-
gi peregrinatione. Voluisse autem
familiam suam cum Ægyptiis misce-
ri, in pium illum senem minime con-
venit, tum ne singularia promissa
divina in irritum caderent, tum ob-
metum contagionis ab impia super-
stitione. Unde neque credibile est,
ea conditione se imperio Ægyptia-
co subiicere decrevisse, ut eodem,
quo reliqui cives indigenæ, ordine
haberetur: sed jura duntaxat hospi-
tii stipulari, & vicissim officia, quæ
peregrini ratione temporariæ com-
mo-

morationis ex æquo & pacto d. bene,
spondere potuisse videtur. Qvomo-
do autem Ægyptii in advittendo il-
lo se gesserint, ex narratione Mo-
saica colligitur. *Primum* enim ab i-
psō Pharaone ultro oblata est Jacobo
nec opinanti honorifica invitatio,
ut in Ægyptum migraret, Gen. 45:
18, 19. *Tum* honestæ adjectæ condi-
tiones, qvas filii Jacobi expresse sunt
stipulati, de libere incolenda regio-
ne Gosen, Gen 47: 4, 6, 11. qva
conventione illis permisum esse ap-
paret, ut scorsim ab aliis ceu hospi-
tes habitarent, & suas sibi res, qvo-
ad ipsis visum esset, illic curarent.
Denique sponte obtulit Pharao Israe-
litis alimenta tempore famis munifi-
ce præbenda, Gen. 45: 14, 20. non
ut graviorem ideo obligationem
contraherent, sed qvod sciret se sa-
tis superqve esse obstrictum ad vicem
hanc meritis Josephi referendam. In
hisce itaqve omnibus ne minima
qvidem exstant vestigia ullius ratios-
nis, unde Ægyptiis jus nasci potue-
runt

rit adigendi Iſraelitas ad serviendum.

§. V.

POrro ne qvis cogitet, Iſraelitas sua culpa deinceps indignos jure hospitii se reddidisse, & justam præbuſſe Aegyptiis cauſiam, qvarc libertate ipsos spoliatum irent: disqvirendum iam eſt, utrum pacate, & ſine reprehensione Ebræi vitam tranſegerint, quum poſt fata Jacobi & Josephi, in Aegypto commorarentur, an ſecus. Qyamvis Iſraelitas immunes ab omni labe, & vitorum humanorum expertes non ſtatuamus: nulla tamen enormia delicta & flagitia, quibus tam grave feruitur malum commeruiffent, in Aegyptios commiſſile, vel inde arguitur, qvod historia ſacra nihil hujusmodi memoret. Validiſſimum autem argumentum eſt, qvo innocētia eorum conſirmatur, qvod ne ipsi qvidem Aegyptii qvidqvam criminis iis obiectasse legantur: ſi enim Pharao noxam ejusmodi, qvæ in cen-

ſum

sum ventre posset, novisset, certe
eam haud dissimulaturus, sed quo-
vis modo exaggeratus fuisset, quum
caussam alioquin adversus eos quære-
ret. Unica vero, quæ apud eum va-
lere visa est, ratio, erat metus in-
gravescientis numeri & potentiae Is-
raelitarum. Verum ut ab omni a-
qvitatis ratione abhorrente bella illa,
qvæ ob crescentem alienam potentio-
am tantum ad imminuendam eam
fusciuntur, ex sana ratione omnes
uno ore auctores probant; immo
neque metum alicuius apparatus a-
pud vicinos, dum nondum certo ul-
lo documento constat nos eo peti,
justam esse belli caussam in confessio
est: ita multo minus justitiae habe-
bit caussa Ægyptiorum, qvi ob in-
noxia Ebræorum incrementa ina-
nem futuri periculi metum præ-
texuerunt libidini suæ, qva pa-
cta conventa violare, atqve ho-
spites gravissimo servitutis jugo subii-
cere, crudelissimeqve vexare, ag-
gressi sunt. Non enim justa perfidiæ
ejus-

ejusmodi suspicio in gentem illam piebeiam ac pastoritiam facile caderre potuit. Neque momentum rei addit Ephraimitarum ad Gathitas prædæ spe facta excursio, I. Chron. 7: 21. quum dubii omnino temporis illa sit, ipsique præterea temeritatis pœnas iuerint, clade sua documentum reliquis facti. Et si revera gravis Ægyptiis futurus erat Israælitarum numerus, sive ob finium angustiam, sive alias caussas, poterant utique vel emigrandi consilio & honesta dimissione hospitibus hisce jure territorii oblata, formidine ista in posterum exonerari. Ergo neque hinc quidquam firmamenti adnascitur effreni Pharaonum dominatui.

S. VI.

QUAMQUEM vero Israælitæ neque ita adquisiti sunt, ut servituti forent obnoxii, neque postmodum (uti ostendimus) sua culpa tale quidquam commiserunt, cuius pœnas persolvere olim debuissent: nihil

hilo tamen secius Pharaō , rex ille
novus Ægypti, qvi Josephū, ejusqve
eximia de Ægypto merita ignorare
maluit, quam libidini suæ non veli-
ficari, illimitatam sibi in eos domi-
nationem stabilire, eosqve in servi-
tutem afferere constituit. Ansam in-
de nactus speciosam , qvod mirum
in modum excrecerent in Ægypto
Israelis posteri, callida feritate
rem aggressus est, ne formidabiles
olim imperio fierent, adeoqve qua-
vis eos ratione quamprimum oppri-
mendos , & jugulum libertatis uno
quasi ictu feriendum censuit. Pro-
inde exactores operum eis imposuit,
qui eos cogerent, ad horrea regia
exstruenda in urbibus Pithomo &
Raamsesa, aliaqve servilia opera,
absqve omni mora modoqve pera-
genda. Sed tantum absuit, ut ma-
chinationibus hisce imminueretur
populus, ut potius magis magisqve
augeretur. Ideoq; inhumanitati suæ
tantum indulgebat Pharaō, ut in lon-
ge duriorem, q̄ram antea, redigeret
eos

eos conditionem, de qua Moses ita loquitur: servitia igitur opera ab Israe- elitis crudeliter exigebant Aegyptii, dura- que ea servitute amaram eis vitam fa- siebant, etc.. Exod: I: 13, 14. Quam ob rem idem Scriptor servitutem il- lam merito assimilat camino ferreo, Deut. 4: 20. quod Celeb. Buddeus ita explicat: indicatur bac loquendi ra- zione servitutem duram, ut in ea liquefi- at populus, b. e. intereat pra nimio la- bore, ut in camino ferrum liquefieri so- let (f). Verum cum nec hoc saeviendi modo incrementum populi impedi- re valeret tyranus, ad atrocius ad- huc longeque immanius procurrit scelus, callide præcipiendo obstetri- cibus, ut infantes Ebræorum mascu- los, in ipso partu astute enecarent. Ast quum harum pietas crudelitatem regis aversaretur, mox deposita si- mulatione, ipse aperta saevitia tenel- los quosque, famulorum suorum o- pera in flumen proiiciendos, & hor- rendum in modum suffocandos cu-

B

ravit

(f) Hist. Eccles. Vet. Test. Period. II. Sect. 6.
§. XII.

ravit aquis. Potro alio principe succedente, res Israëlitarum non immelius, sed deterius potius, mutatae sunt, quod hujus iusti non tantum ad iniqüissima præstanda servitia acerbe cogerentur, sed etiam plagis insuper ac verberibus misere cæderentur. Et quod iniqüius est, necessariam ad opera materiem Ebræis Ægyptii subtraxerunt, & nihil scius plenum singulorum dierum pensum rigidissime exegerunt: scilicet ut barbaris semper in promptu speciosa eplet caussa miseris insultandi, & omni acerbitate in potentiaque faciendo. Quo nihil crudelius, & injustius excogitari potuit. Unde quum contra jus pactaque hospites innoxios asperrima servitute oppresserint, omniqe immanitate affixerint, hos principes non tantum iniqüissimos alieni juris violatores, sed & hostes humanitatis, fœdissimosqve tyrannos pronunciare haud veremur.

CAPUT POSTERIUS.

De Jure prohibenda emigrationem.

§. I.

ABsoluto priore momento, instituti itidem exigit ratio, ut quod reliquum est persequamur, & jus emigrationis, quibus hoc competit, quibus non item, paucis quoque attingamus. De singulorum emigratione, modo servitio non sint addicti, nullum quidem dubium est, quin ipsi, ut jus manendi in civitate, si ei nihil nocuerint, ita de ea liberam discedendi facultatem lege naturali habeant: hac tamen cautione, si de discessu suo, civitati aut ei, cuius hoc scire interest, tempestive indicent, ut prospicere queat civitas, quovodo locus decedentis ab alio rursus mox occupetur. Item, dicente Grotio, *Si magnum contractum sit et alienum, nisi paratus sit civis in praesens partem suam exsolvere: item Si fiducia multitudinis bellum sit suscepsum, praeferim si obsidio immineat, nisi paratus sit civis ille alium eque idoneum substituere qui rem publicam defensare: (a)*

licitum non est abscedere. Immo quae civitatis magnopere interest, civem aliquem servari, juste videtur saltem mora obiici dimissione. Ast degregatim abituris, seu eorum emigratione, non bene inter omnes convenit. Quidam enim negant, quidam rursus affirmant. Inter negantes sunt Grotius alioque, qui catervatim discedere, ob necessitatem finis, plane illicitum ducunt. Inter affirmantes in primis Puffendorfius est, qui Grotii sententiam hac in re in dubium vocare annititur, hoc utens argumento: *Si enim singulis licet pro arbitrio migrare, cur non idem licet pluribus?* Item qui *jus non habet me invitum retinendi, illi non sit injuria, si futurum aliquod coenoaum nondum debitum meo discessu ipsis intercipiatur (b).*

Verum nemo eam facile foveat opinionem, pluribus æque ac singulis emigrandi libertatem concedendā esse a civitate, nisi summa necessitate cogente, puta ob famem & multitudi-

(b) *de I. N. & G. L. VIII. c. XI. §. 4.*

dinem hominum: tunc enim dubio caret, id juris ipsis relinquī, ut potius novas quærant sedes, quam ut omnes pereant fame, aut præ abundantia civium habitandi incommode sentiant ingens. Quin addimus, graviore premente tyrannide, fas esse etiam integris familiis exceedere finibus, & vel hoc pacto perniciem declinare. Præter has causas ne quaque optime consulitur civitati, si congregatim de ea discedere permittatur, quoniam sic, si numerosis simul agminibus emigrare lubuerit, discessu suo damnum possent adferre civitati, aut eam penitus deperdere, quum viribus exhaustam, vacuam, patentemque vicinorum libidini relinquant. Hæc quidem de civibus ipsis valent. Ceterum ratio hospitum ac peregrinorum plane est alia, quippe qui ipso in civitatem accessu intelliguntur stipulati jus rursus libere excedendi: eo itaque juste privari nequeunt, nisi aeris alieni nexus aut criminis aliquo teneantur.

§. II.

Hujus itaque juris respectu, haud incommodo heic quæri potest, habuerintne Israëlitæ justam emigrandi caussam ex Ægypto, quando gregatim inde discedere ausi sunt? Ad hoc facilis erit responsio, omnino licite sic exire potuisse. Jam enim super. Cap. §. IV. ostendimus Israëlitas in Ægypto hospitii tantum jure esse usos, idque ex ipsa accessionis ratione pactique conditione, perspicue, ni fallimur, probatum dedimus. Ad hoc ulterius evincendum, constat præsertim ex Gen. 15: 13, 16. oraculo ad Abrahamum facto, a Deo esse confirmatum, posteros quidem ejus peregrinos esse futuros in terra aliena, sed in generatione quarta inde reversuros, ad occupandam terram olim iepsis promissam. Unde facile erit collectu, Israëlitas in Ægypto, non cives aut mere subditos fuisse, sed peregrinos tantum, incollas

Ias & quæsib; subditos, h. e. qui reipubli-
cæ Ægyptiacæ partem non con-
stituerent, aut juribus civitatis, ut
cives solent, ibi gauderent, sed ratio-
ne saltem temporariæ cōmoratio-
nis regi Pharaoni subiecti essent, in
q̄vos ipsi qvodvis jus pro arbitratu ex-
ercere non licebat. Præterea qm̄
admodum eodem vaticinio non mo-
ta tantū peregrinationis determina-
ta, sed & exitus inde modusq; ejus
est prænunciatus: ita postea paullo
ante exitum hunc, disertis ad Mo-
sen verbis mandatum divinitus edi-
tum est, de Israele ex Ægypto ad
terram Canaan dñducendo, Exod.
3: 10. & s̄pius. Accessere etiam
alij causæ, qvæ eos ad emigra-
tionem adigere potuerunt: qvarum
potissima erat intolerabilis illa ser-
vitus, qvam ne vernæ qvidem aut
bello justo capti ferre potuissent,
multo minus populus liber, hospi-
tiijque jure nixus, obnoxiam ei cer-
vicem submittere debuit. Quo ipso,
satis puto ostensum esse, rationem

Israe-

Iraelitis fuisse admodum justam emigrandi ex Aegypto, idque eo magis, quod caussam eorum ipse Deus, qui iniqvitates odit, suscepit agendam, adeo ut tandem eos per stupenda miracula, manuque excelsa inde educeret.

§. III.

Verum enim vero, quid heic sentendum sit de conatu Pharaonis retinendi & persequendi Israelitas, non adeo difficile erit judicatu. Si ne dubio, si omnia momenta hujus rei expendantur, sicut superius insuimus, omnis cura & cogitatio eius eo quidem spectabat, ut hanc gentem perpetuos sibi efficeret servos, tyrannicæque suæ dominatio ni ut mancipia subigeret. Quam obrem & licet tremendam vindicis Dei manum, in funestissimis plagis sibi inflictis, satis sentiret; obfirmatio tamen animo ad ultimum est reluctatus, ne tanto privaretur emolumento. Quumque tandem horrida judiciorum divinorum, gravi-

fate adactus, non tam dimittere, quā
 expellere Ebr̄azos constituisset, nihi-
 lo minus pœnitentia mox ductus,
 qvod tot millia suo imperio se sub-
 ducere passus esset, incautos & in
 angustiis hærentes, insectandos sta-
 tuit, ut in ergastula eos retraheret,
 acerbioribusque servitutis plagis sub-
 jiceret. Sed quā inique, impie ac
 stolidē se in eo gesserit, res ipsa lo-
 qvitur. Satis namque superius jam
 demonstratum est, Israëlitæ non ci-
 vies, nedum servos, sed hospites dun-
 taxat in Ægypto fuisse. Hinc & si
 hospitiī jure Pharaoni tantum debu-
 erint, quantum æquitas utrinqve po-
 stulabat, inde tamen Pharaoni tanta
 non competebat potestas, ut emigra-
 tionem impedire posset, quum cete-
 ra innocentes, ærisque alieni immu-
 nes essent: alioquin & nomen & in-
 doles hospitis perverteretur. *Qam-*
diu itaque, inquit Celeberr. Buddeus,
ibi commorati sunt, ratione territorii Æ-
gyptiorum regibus subiecti erant: sum au-
sem illu confituzum, esse illinc abire,

Pharaoni nihil amplius in eis juris erat
 (4). Ut ergo summa iniquitia Ægyptii Israëlitas servitute oppresserunt: ita iniqüissima ratione exitu eos prohibere conati sunt. Impietas autem Pharaonis in hac causa est tanta, ut parem propemodum non agnoscat. Ille enim gravissimis legationibus divinis commonitus saepius increpatusque, de quorum veritate eum stupenda tot signa abunde convincebant, nihilo segnus scelestissimo ausu, obstinataque malitia obstrepebat. Qui si aliunde de jure Ebræorum non foret persuasus, disertis Numinis mandatis obtemperare debuit, nisi animus extreme profanus, religionisque omnis consensor adfuerisset. Unde hac de re a-gens Celeb. Ad. Rechenbergius ita argumentatur: *Certe si jus regium humanum divino juri cedere semper debet: non video, quo jure Pharaon populum Ebraum discedere volentem persequi, reducere, in servitutem vindicare, & punire*

(4) Hist. Eccl. V. T. period. 2. Sect. III p. 319.

nire potuerit. (b) Præterea stolidæ in se
suosqve ferocia usus est; qui non tan-
tum inexpugnabili sua pertinacia tot
concitatis plagis, cives suos attrivit:
verum & hospites istos inaudi-
to prodigio ductos munitosqve, ad
extremum effreni audacia persequen-
do, secum tot suorum millia tam
terribili potentiqve Numini clade
inevitabili delendos obiecit. Deni-
que summa erat imprudentia, quod
non cogitaret, gentem numerosissi-
mam & confertim habitantem faci-
lē potuisse ejusmodi pertinacia du-
ritieqve ad viam sibi armata manu,
non sine ingenti regni periculo, a-
periendam irritari.

De cetero quum nobilem hanc ma-
teriam, angustia temporis in pauca
hæc coegerit, Tuam B. L. benignita-
tem reverenter expeto, ut levius-
cula hæc serena fronte accipias, & de
meliori nota Tibi commendata esse
finas.

(b) *Disserr. Historico Polit. pt. I. Disserr.*
XIII. §. 13.

**GLORIA S. S. TRIADI SEMI-
TERNA.**

Clarissima Philosophiae Candidate
Dn. ARVIDO PAULINO,
Amico.

Solent Mortuorū in ludiis, iis, qui se intrrepidos & manu fortes præstitere, brachium conferre virtutis. Solent illa praconio ornari velocitatis, qui cursu clarent. Solent applaudere familiarissimum rebus secundis amici. Hec sinceriorie affectus est propensio, illa necessitudinis vis & efficacia. At, qui in tudiis literariis illam sibi acquisivere studiorum morumque dexteritatem, ut sibi cunctum perfectumque in futurum perfugium prospexerint, ut spem de se conceptam parentum expleverint, ut patrie cum utilitate inservire possint, heu! quanto impensis illis grualendum. Documentum hujus felicitatis in Te, Clarissime Dn. Candidate, habemus luculentissimum. Fecisti Te dignum bonis. suverasti molestias, quibus cum in casbris Aiollineis luctandum. Omnia probasti: quod optimum est tenes. Habebatur olim laudi, perite & artificiose pingere. Fecit hoc ipsum Zeuxes in adumbratione Helenae venusta. Quid? Tu non umbras.

bratiles & injuria fortuna temporumq; obnoxiæ artes, sed solidas, firmas & q; nuncquam intermorituras excolis scientias. Beliceasti Pharaones, eorumq; jura in Israëlitæ, tam felici clava in Dissertatione hac publica discussisti, ut feliciori ab ipso Hercule fieri non potuisset. Sepulta & antiqua evoluta, ast non morose, usque per Tuos ausus res nimium in contrarium vertantur: Verum uti aecet, dextro & sobrie. Tam ignea Tibi est vis ad se lecta cuncta: tam familiaris labor: adeo sagax ingenii perspicacia. Possum hoc præsens coram prædicare. Neque absens iacem affermare dubito. Igitur prodotibus tam eximiis accipe corollam, & vivæ patriæ felix, parenti grandavo gratus, sanguine junctis & amicis, amabilis, utilis atq; jucundus! Vovet manu & pectora.

Tuus

J. A. LÖFGREN
Aboæ Fenniæ.

Clarissime Domine Candidate,
Fautor & Amice honoratissime.

Si ad hoc officii genus praestandum, ea
me impulisset intentio, ut iudicium
sanctum Tuas, Clarissime Domine, quae
possim verborum affluentia, proclamarem
imprudentiae procul dubio notam, incurrisse
se viderer. Praterquam enim, quod fa-
ceti necessum habeam, impariem prorsus
me encomiis Tuis sufficienter praedicandis
esse, opera etiam prorsus inani, me incom-
memoratione laudum, occupatum derine-
rem, Tuarum, cuius non heri quidem,
aut nudius tertius, cum morum, tum e-
tiam doctrina, sufficientissima exsisterunt
documenta, quorum non minimum certe
praesens hac Dissertatione censemur, quam
de Jure Pharaonum, doce omniaco con-
sueisti. Incumbit saltem mihi, ceu amici-
cum quemvis fidelem decet, progressus
Tuos in litteris singulares, sincere Tibi
gratulari. Quocirca ex animo voveo,
D: T: O: M: non modo hoc, verum etiam
singula Tua conamina, in nominis
sui sanctissimi gloriam, reipublica com-
modum, Tuam utilitatem ac latitiam,
perpetim dirigere hanc dedignerur!

Ita adplausit
DIEDR. ADRIAN BDISMAN